

De tre største utfordringer og behov i det internasjonale misjonsarbeide

Rune Mjølhus
Leder for TeFT Familie, Kenya
rmjolhus@nlm.no

Introduksjon

I mine år i Øst Afrika som misjonær, har jeg endret syn på en del, og saktens så har nok mine klare vurderinger i en tidlig fase blitt noe justert med årene. Vi skrev 2000 da vi kom ut, og nå skriver vi 2018. Min kone og jeg føler på privilegiet over å ha fått tjene misjonens Herre i Kenya og Tanzania så mange år. Vi har fått se hvordan Han bruker oss på tross av dem vi er, ikke på grunn av. I den senere tid har jeg også kjent på en overveldende takknemlighet over at Han ikke nødvendigvis kaller kun kvalifiserte, men at han kvalifiserer dem Han kaller til den tjenesten Han har ferdig for oss. På tampen av en utenlandstjeneste for denne gang, vi skal hjem til Norge for noen år nå på grunn av våre barns alder, er det ikke fritt for at en tenker litt over hva en er med på og har fått være med på. Misjonens sak er viktig og avgjørende helt til Jesus kommer. Den slutter ikke med vår tjeneste. Den slutter ikke på felt selv om vi reiser hjem. Den slutter ikke selv om generasjonsskiftene er et faktum, og nok en generasjon, vår egen denne gangen, undrer seg over hvordan dette kan gå når nye tar over. Alt var så meget bedre før! En tanke man lett tenker, men er det nødvendigvis slik? Jeg tror ikke det, jeg tror hver generasjon må nå sin egen generasjon, og at slike som meg kan gi råd, men ikke helt forstå hva som skjer i den neste generasjonens disponeringer og prioriteringer. Det viktigste er dog å minne seg selv på at den neste generasjonen også legger dette frem for Gud i bønn, og ledes av Ham, slik også vi har blitt. Gud er Gud.

I misjonssammenhenger i dag ser det ut til at en har blitt redd for å bruke ordet KALL. Det er en svakhet. Skjønt det nok kan ha, og har blitt, misbrukt i tidligere tider, så er nok

ikke løsningen å avskaffe ordet og elementet av kall i tjenesten, nei, en må heller fylle det med den valør man mener skal være i kallsbegrepet. For oss har det vært avgjørende for tjenesten at vi har et kall til å tjene. Vi har gjennom vår tjeneste fått mulighet til å leve ut kallet i svært trygge rammer på alle vis. Så hva er så de tre viktigste utfordringer eller behov i det internasjonale misjonsarbeid videre fremover? I min vandring på felt har dette endret seg. Jeg er nok vært helt andre steder med tanke på hva som er det viktigste tidligere, men misjonens sak er hele tiden i endring, på lik linje med at hele verden er i endring. Misjonen har i generasjoner kunnet rulle videre i relativt smult farvann, men nå, mot slutten av å fullbyrde befalingen om å gå ut til alle folkeslag, har vi de vanskeligste åkerteigene igjen. De vi så langt har gått rundt. De vi har unnlatt å gå inn i, for behovene har vært store i områder der det har vært lett å etablere seg. Det er viktig å innse at misjon ikke er noe statisk. Misjon er dynamisk og hele tiden i endring. Således fordrer det at vi setter inn ressurser på å tenke gjennom strategier og planer for arbeidet videre. Gud skapte oss nemlig med et hode vi er ment å skulle bruke. Vi må ikke komme dit at vi ikke legger planer og strategier. Vi må forvalte ressursene vel. Ressursene vi har fått av Gud for å fullbyrde Hans befaling til oss i misjonsbefalingen.

Mitt utgangspunkt for å skrive dette, er at jeg i en årrekke har fått være med på å arbeide på felt. Jeg har fått være med på å jobbe frem strategier sammen med kolleger. Hatt lange og gode samtaler med kirkeledere i det østlige Afrika, og sett hvordan behovene har endret seg. Både i kirken, i misjonen og blant misjonærene. Jeg skriver ut fra hva jeg selv tror vil være viktig å ikke glemme i tiden som ligger foran oss. Hva vi må være oppmerksomme på å ikke miste i endringene. Jeg ser at arbeid med strategier har gitt resultater. Målene for de første strategiene jeg var med på å jobbe med er oppnådd, i alle fall til stor del, og den er irrelevant i dag. Justeringene og endringene som har blitt gjort i strategiene på felt frem til nå, gjør at vi i dag bruker ressursene våre helt annerledes enn vi gjorde de første årene jeg var her. Uten strategier og klare retningslinjer for hvor vi vil komme og hva vi vil oppnå, så ville vi i beste fall vært en form for amøboid størrelse som vokste og avtok i det samme området ettersom hvem som var der til enhver tids forgodtbefinnende. For egen del vet jeg at strategien til organisasjonen har tvunget meg til å tenke klart om arbeidet jeg står i. Den har tvunget meg til å sette til side egne følelser for at vi skal kunne komme videre. Vi vil aldri, så langt jeg kan forstå, komme til et punkt der vi retter opp ryggen, ser på arbeidet vi har vært med på, og si; det er bra nå. Dette er godt! Nei, så lenge vi har som en del av oppdraget som misjonsorganisasjoner, at vi skal utvide plassen for telte til Herren, så skal det ligge en rastløshet i vår natur også. Vår natur som organisasjon bør være slik at vi hele tiden sitter litt langt fremme på stolen, at vi hele tiden bør holde fokus på når vi kan gå videre, og at vi er opptatt av å ikke gå inn i de nasjonale kirkenes indremisjons anliggender. På den måten vil vi best kunne utfylle hverandre, og tjene den store saken. Slik jeg ser det i dag, vil det følgende være de tre ting som ligger meg på hjertet;

1. Teologer

Utviklingen de senere årene har gått mot at en har fått fler og fler fagfolk inn i arbeidet. Det er en dyd av nødvendighet på grunn av den endrede forutsetningen for tjeneste når en beveger seg over i lukkede land. Vi rekrutterer folk til tjeneste fra langt flere fagfelt enn vi tidligere har gjort. Vi ser en økning i at folk som kommer ut på felt, gjerne blir en periode bare, for så å ikke vende tilbake. De har et arbeid og et yrke i hjemlandet som de vender tilbake til, og i mange tilfeller tenker de ikke på en tjeneste over år og flere perioder. Vi får et kollegium som er sterkt profesjonelt, og som ikke har så mange års erfaring. Som en dyd av nødvendighet, har ofte fagfolkene en lang og krevende utdannelse bak seg, de har en svært spiss kompetanse, og de er gull verdt i å nå målet for misjonen. Iveren er det ikke noe å si på. Pågangsmotet er også stort og sterkt. Arbeidet ruller videre. Så oppstår det en situasjon der en har bruk for å tenke litt dypere i teologien, enn vanlig husteologi. En kan møte dyktige teologer av en annen religion. En kan utfordres av andre kirkesamfunn på områder i teologien som en bør være stødig på. Jeg har til og med møtt folk på felt som er anfektet på grunn av at de har blitt konfrontert med sine synspunkter. De står relativt forsvarsløse igjen og har problemer med å finne svar på sine utfordringer i teologien. «Ja, hvorfor mener jeg egentlig det?» – «Det høres rett og fornuftig ut det de andre sier om dette....» «Jeg føler ikke dette er rett». Jeg har sågar sittet på bibelgrupper i kollegiet, der et tema har båret helt galt av sted, fordi en har vært under påvirkning av usunn teologi, og ikke evnet å se det. Dette er bare sett fra kollegiets side, la oss heve det opp et hakk, til mottakere av budskapet.

Hva gjør en når noen ønsker å etablere en kirke i et stengt land. Hva gjør en når de små flokkene med troende begynner å kreve fast, åndelig føde? Hva gjør en når det i de nye troendes rekke oppstår konflikt på grunn av teologiske spørsmål? I stor grad har en ingeniører, økonomer, leger, sykepleiere og andre ikke-teologiske yrkesgrupper inne i landet. I ledelsen av felt vil en også se at det i stadig større grad vil være andre yrkesgrupper enn teologer. Jeg sier ikke at det ikke er bra, men jeg roper et varsku om at en ikke må kaste barnet ut med badevannet. Vi bør være føre var. Vi trenger teologer på feltene fordi arbeidet vårt nettopp har med det å gjøre, teologi, læren om Gud. Jeg betviler ikke at en kan komme langt med sunn fornuft og et nært forhold til Gud, men jeg erfarer selv at det er kompliserte spørsmålsstillinger en havner oppi på feltene våre. I tillegg vil enhver organisasjon som sender ut folk ha en viss følelse for hva som er rett og gla teologi.

Da jeg først ble involvert i misjonsarbeid i lukkede land, om lag i år 2005, var jeg klar på at vi skulle holde teologien lavt, vi skulle forkynne evangeliet rent. Lite tenkte jeg over at det å holde evangeliet rent er nettopp det, teologi. Jeg har blitt overrasket over hvor raskt en havner inn i spørsmål om troen som ofte går litt ut over den vanlige manns kjennskap til hva de tror på.

Allmennkunnskapen om kristendommen er nok også dalende hos oss i Norge også. Vi er ikke like flinke i våre generasjoner til å lære opp våre barn i hva de tror på. Skolene har ingenting om det. Vi som lever et aktivt kristenliv, har nok dessverre i mange tilfeller overlatt opplæringen av våre barn til bedehusets mange aktiviteter. Men sant å si, så blir det en flyktig og lite systematisk opplæring av barna våre. Vi må ta tilbake hjemmet som en arena for opplæring av våre barn, for en kristen oppseding i hjemmet. Dette er også en faktor i det å vektlegge at en ikke må miste av syne at en trenger å ha teologer med i misjonen videre i fremtiden.

Fokuset vårt på teltmakerarbeid vanskeliggjør teologer, av naturlige grunner. Vi må likevel ikke glemme viktigheten av teologer i vår misjonssatsing. Jeg tror at misjonsorganisasjoner må finne løsninger på hvordan en skal kunne få på plass stillinger med teologer som kan ha et særlig ansvar for å utvikle kurs for kollegiet i relevante emner av teologisk karakter, være en instans der kollegiet kan sende spørsmål til avklaring. HA ansvar for å reise rundt på feltet for å ha oppbyggelige samtaler og samlinger for et kollegium som lever i tørre områder, rent åndelig.

Jeg ser en fare i fremtidig misjon der en kan komme i den situasjonen at en faktisk har kastet barnet ut med badevannet. At en litt for sent ser at en bygger på en vaklende grunn. Vi trenger å ha klart for oss hva vi arbeider med, og ikke stikker under en stol at det vil avstedkomme vekst i Guds kirke på jord, og dermed også et behov for retning. Som misjonsorganisasjoner må vi ligge litt fremmoverlent. Vi må følge med på utviklinger, og iverksette tiltak for å forhindre svekkelse av oppdraget. Vi har knappe ressurser i verdens viktigste oppdrag, og de må forvaltes på en god måte.

2. Urbanisering

I 1950 levde 1/3 av verdens befolkning i byer, og 2/3 på landsbygden. Innen 2050 regner en med at situasjonen vil være motsatt, nemlig at 2/3 av verdens befolkning vil leve i byer. Dette er en realitet vi som misjonsorganisasjoner må ta på alvor. Allerede i 2016 levde 54% av verdens befolkning i byer, tilflyttingen til byene er enorm, og trenden vil ikke slutte. Hva har vi gjort eller gjør vi med det? The man, the mission, the movement, må ikke stivne over i the museum eller the monument. Misjonsorganisasjoner må være dynamiske og klar over at verden er i endring. En må ta høyde for de endringene som kommer, og være klar med strategier for hvordan en skal møte endringene for på best mulig måte å være relevante i oppdraget om å nå verden for Kristus.

Dette er noe vi som misjonsorganisasjoner må ta på alvor. Vi har i flere år sett endringen, men vi har kanskje ikke vært så flinke til å ta det på alvor?

I tiden som kommer, og den har begynt nå, vil mennesker flytte til byene. Demografien endres. Vi må endre med det. For å være relevante bør vi allerede nå begynne å dreie noen av våre ressurser i retning av urban misjon. Hvordan når vi mennesker i storbyene? Hvilke virkemidler kan vi ta i bruk for å være til hjelp for folk i byene? Hvordan tenker vi at vår organisasjon, som kan hende har vært gode på bygdeutviklingsprogram, nå kan dreie å bli gode på bydelsutviklingsprogrammer?

Livet i byen vil nødvendigvis være annerledes enn på landsbygden. Tror ikke vi er så mange som bestrider det. Likevel, trenger det å være det? Ja, de møter mange og nye utfordringer contra å bo på landsbygden. Likevel merker jeg meg at det dannes «landsbyer» i de store slummene her i Nairobi. De viderefører i mange tilfeller sine bosetningsmønstre til byene. Er det noe vi kan ta lærdom av? Hvor mye arbeid har blitt gjort missiologisk for å ta høyde for at folk flytter inn i byer, at urbaniseringen er et faktum? Vi må kunne tenke at missiologi er noe mer enn en historisk gjengivelse av hva som har skjedd, missiologi må kunne være å arbeide med misjon og strategi for å være klare for nye utfordringer.

Å se dette faktum i øynene, altså urbaniseringen, og samtidig ikke iverksette tiltak for å møte utfordringen, vil være alvorlig for misjonen i fremtiden.

3. Misjon til andre folkeslag irrelevant?

"Multitudes sit at ease and give themselves no concern about the far greater part of their fellow sinners, who to this day, are lost in ignorance and idolatry." Skrev William Carey i heftet; "An Enquiry into the Obligations of Christians to Use Means for the Conversion of the Heathens" på slutten av 1700-tallet. En forløper til hans berømte tale ved etableringen av misjonsselskapet sitt i 1792, der han tente en brann for misjon ved å si "Expect great things from God; attempt great things for God!". Moderne misjon ble født. Sitter vi nå på sottesengen til moderne misjon til fremmede kulturer? Vår bevissthet om hva det er vi holder på med er jeg redd kan være på vikende front. Hvor mye vekt legger vi på å faktisk sende av våre egne til fremmede kulturer? Hvor mye oftere hører vi ikke at en er bedre tjent med at en kun sender midler til fjerne himmelstrøk, og ikke personell? Da har vi som misjonsorganisasjoner mistet noe av det viktigste vi har, å dele av våre egne til andre. Jeg er overbevist om at noe av pulsen, livsslaget, i en misjonsorganisasjon er nettopp dette. Vår legitimitet henger på det, å sende medmennesker.

Dersom det er viktig, så må vi også formidle kallet til folket. Kallet til misjon. Kallet til å tjene der vi er, men ikke å glemme at det er mengder av mennesker som lever rundt i verden uten å ha fått et valg, og at det er også vårt ansvar. Vi har vært redde for å forkynne

kall til tjeneste uten å forte oss å tilføye at det selvsagt gjelder der en er også. Det er som om vi frykter at Gud ikke skal makte å sortere i det selv.

Vi er et produkt av oppdragelsen. Vi er et produkt av vår samtid. Vår oppdragelse og oppseding har hatt fokus på barnet i sentrum. Det vil prege oss. Vi har fått flyttet fokus fra Gud og vår neste, og inn mot oss selv. Det vil prege vår oppfatning og vektlegging av misjon også. Vi trenger å ta tilbake bevisstheten om at Gud kaller mennesker til tjeneste, og at Han vil fortsette med det inntil han kommer. Vi må, kanskje nå i større grad enn før, holde kallet varmt i folks hjerter. I vår forkynnelse må vi kunne varme opp misjonshjerter til å sende, og andre til å bli sendt. Så langt jeg kan se, har vi en stor utfordring her. Vi arbeider mot strømmen. Vi forkynner et budskap der en skal forsake. Vi skal forkynne et budskap om den samme Gud som fortsatt kaller og som fortsatt har valgt seg ut oss som sine tjenere. Spranget mellom vår egen kultur og den vi sender til, er større nå enn før også. I mange tilfeller vil dette føre til at det er vanskeligere å få rekruttert misjonærer. Å komme fra en selvsentrert og krav til egne rettigheters kultur, til å skulle leve i tjeneste for andre. Vi vet det står i Bibelen, men vi har også forfinet våre argumenter til hvorfor det ikke gjelder akkurat meg.

Å få rekruttert og sendt gode arbeidere ut til hans høst, vil kunne bli en utfordring. Jeg vil tro en av de største i misjonen i fremtiden.

Konklusjon

Da jeg ble utfordret på å si hva jeg tenkte om hva som kunne være de store utfordringene, var det nyttig å spisse sine tanker om det. Jeg skriver fra felt, på vei hjem til Norge. Er nok preget av det. Jeg anser meg selv som en håndverker i misjon, ikke en akademiker. Det er mange aspekter ved hvert av disse punktene som kan diskuteres videre, men jeg ville gi et bilde av hva jeg opplever som store utfordringer.

Om vi glemmer teologene i vår satsing inn mot stengte land, så vil vi svekke bygningen. Om vi ikke tar inn over oss, og forbereder oss på bølgen av urbanisering som vi er midt inne i nå, så kan vi være marginale om ikke irrelevante for verdens viktigste oppdrag om kort tid! Om vi ikke tar inn over oss at vi må forkynne så hjerter varmes for misjon, så vil vi ikke kunne holde på så veldig lenge. Jeg ser fra et NLM ståsted, fordi jeg er i arbeid i NLM, men jeg tror dette er relativt allmenngyldig, i alle fall i de organisasjoner jeg har arbeidet med. Det blir noen behov og utfordringer som jeg ser vi må sette fokus på. Det er ikke kun rettet på felt, men også på vårt arbeid i sendelandet, for alt står i en sammenheng. Det til tider sterke skille mellom internasjonalt og hjemme arbeid må i større grad anerkjennes som deler av samme sak. Om vi ikke klarer å holde trykket oppe hjemme, vil vi miste evnen til å nå videre ut, både hjemme og ute, som vi tradisjonelt betegner det.

Det blir da en kombinasjon av behov og utfordringer som vi må ta med oss videre i vårt arbeid. Vi har knappe ressurser, og derfor må vi være enda mer bevisste på å forberede oss og utruste. Verden skal vinnes for Kristus, så skal Han komme igjen.